

De kijkkasten van Gerrit Schouten



In deze kijkkast –in 1830 gemaakt door Gerrit Schouten – is in een danstent een *du* gaande, een rollenspel met muziek en dans dat werd opgevoerd op de plantages in Suriname. Zowel de spelers als de toeschouwers waren mensen in slavernij. De hoofdrol was voor de *afrankeri*, de vertelster van het verhaal (de vrouw uiterst links). De man in het rode pak rechts beeldt het koloniale gezag uit. Tijdens de *du* konden tot slaaf gemaakte mensen in hun eigen taal, *Sranantongo*, commentaar geven op dit gezag.

Du's werden een of enkele malen per jaar gehouden en duurden verscheidene dagen. Mensen in slavernij waren

Gerrit Schouten (1779-1839) werd geboren in Paramaribo, hoofdstad van de toenmalige Nederlandse kolonie Suriname. Hij was de zoon van de Nederlander Hendrik Schouten en de Surinaamse Suzanna Hanssen. Hendrik bekleedde een hoge positie als gouvernementsambtenaar.

Zoon Gerrit leerde zichzelf het vak van schilder. Hij maakte portretten, waterverftekeningen en studies van planten en dieren. Hij werd beroemd met diorama's: kijkkasten met een perspectivisch weergegeven voorstelling. De thema's die Gerrit Schouten weergaf, waren slavendansen, stads- en plantagegezichten.

Kijk op [Rijksmuseum.nl](https://www.rijksmuseum.nl) voor stories over slavernij. Niet als abstract begrip, maar in de vorm van persoonlijke en waargebeurde verhalen.

Zie ook het artikel 'Blue beads' pagina 36

zeer gehecht aan de spelen en een verbod door de plantage-eigenaar kon leiden tot onrust of zelfs een staking. Dreigen met een verbod was voor de directeur op zijn beurt een methode om tot slaaf gemaakte mensen aan het werk te houden.

Voor Westerlingen die in Suriname woonden waren de kijkkasten van Schouten een mooi aandenken. Nu vormen de diorama's een belangrijke historische en topografische bron over het leven in Suriname van de vroege 19e eeuw. Schouten maakte zijn kasten van Surinaams hardhout en soms ook gedeeltelijk van krathout, afkomstig van de kisten waarin de importproducten werden verpakt.